

Pistis Sofija

Vir: https://en.wikipedia.org/wiki/Pistis_Sophia

Ta članek **morda vsebuje izvirne raziskave** . Prosim, izboljšajte ga tako, da preverite navedene trditve in dodate citete . Izjave, ki vsebujejo samo izvirne raziskave, je treba odstraniti. (*november 2019*) (*Preberite, kako in kdaj odstraniti to sporočilo*)

Del serije o
gnosticizmu

Gnostični koncepti

Gnostične sekte in ustanovitelji

Sveto pismo

Vpliv

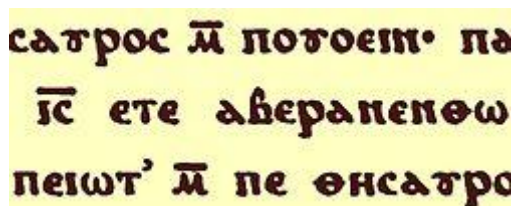
Vpliv na

Pistis Sofija (koine grščina : Πίστις Σοφία) je gnostično besedilo, odkrito leta 1773,^[1] morda napisano med 3.^[2] in 4. stoletjem našega štetja.^[3] Obstoječi rokopis, ki ga nekateri učenjaki postavljajo v pozno 4. stoletje,^[4] pripoveduje nauke ene gnostične skupine o preobraženem Jezusu zbranim učencem, vključno z njegovo materjo Marijo , Marijo Magdaleno in Marto . (V tem kontekstu se "preobraženi" nanaša na Jezusa po njegovi smrti in vstajenju, ne na dogodek v njegovem življenju , ko je govoril o prikazovanjih Mojzesa in Elije na gori.) V tem besedilu je vstali Jezus enajst let govoril s svojimi učenci in jih učil le nižjih skrivnosti. Po enajstih letih prejme svojo pravo obleko in je sposoben razkriti višje skrivnosti, ki jih ta skupina časti. Cenjene skrivnosti se nanašajo na kompleksne kozmologije in znanje, potrebno, da duša doseže najvišje božanske sfere.

Velik del prvih dveh knjig rokopisa je posvečen opisu mita o padcu in obnovi figure, znane kot Pistis Sofija, zlasti pa podaja podrobne vzporednice med njenimi molitvami kesanja in posameznimi [Salomonovimi psalmi](#) in odami .

[Čeprav je Sofija](#) v mnogih gnostičnih besedilih in sistemih glavna ženska božanska postava, v *Pistis Sofiji* izvira in prebiva zunaj božanskega kraljestva. Njen padec in odrešitev sta podobna tistim, ki jih najdemo v različicah mita o Sofiji, kot je tista v [Janezovem apokrifu](#) , vendar se vsa dejanja odvijajo v materialnih eonih in se lahko na svoje mesto vrne le v trinajstem eonu, zunaj Kraljestva svetlobe.

Askew kodeks

ⲥⲁⲧⲣⲟⲥ ⲙⲓ ⲡⲟⲧⲟⲉⲙⲧⲟ ⲡⲁ
ⲓⲥ ⲉⲧⲉ ⲁⲃⲉⲣⲁⲡⲉⲛⲉⲱ
ⲡⲉⲓⲱⲧⲧⲟ ⲙⲓ ⲡⲉ ⲟⲛⲥⲁⲧⲣⲟ

Izraz "Jezus, ki se imenuje Aberamento" v izvirni koptski

Pistis Sophia se je ohranila v enem samem [koptskem](#) rokopisu, ki je prvotno obsegal 178 listov pergamenta, trenutno pa jih ima 174. Ta » [Askew Codex](#) « je [Britanski muzej](#) (zdaj [Britanska knjižnica](#)) kupil leta 1785 od zbiratelja [Anthonyja Askewa](#) . Grški naslov *Pistis Sophia* je dodelil [Carl Gottfried Woide](#) na podlagi naslova na začetku druge knjige »Druga knjiga Pistis Sophia«, ki ga je dodal kasneje. [Carl Schmidt](#) predlaga Τεύχη τοῦ Σωτῆρος »Knjige Odrešenika« na podlagi naslova na koncu iste knjige. ^[5]

Izraz *Pístis Sophia* je nejasen in njegovi angleški prevodi so se razlikovali: »Modrost vere«, »Modrost vere«, »Modrost v veri« ali »Vera v modrosti«. Za nekatere kasnejše gnostike je bila [Sofija](#) božanska [sizigija](#) Kristusa in ne zgolj beseda, ki pomeni [modrost](#) , in ta kontekst nakazuje na razlago »Sofijina vera« ali »Sofijina zvestoba«. Tako Berlinski [kodeks](#) kot papirusni kodeks v [Nag Hammadiju](#) imata starejšo, preprostejšo *Sofijo* , v kateri preobraženi Kristus nejasno razlaga *Pístis* :

Njegovi učenci so spet rekli: »Jasno nam povej, kako so prišli iz nevidnosti, iz nesmrtnega v svet, ki umre?« Popolni Odrešenik je rekel: »Sin človekov se je strinjal s Sofijo, svojo soprogo, in razodel veliko [androgino](#) luč. Njeno moško ime je označeno kot 'Odrešenica, roditeljica vseh stvari'. Njeno žensko ime je označeno kot 'Vseroditeljica Sofija'. Nekateri jo imenujejo 'Pistis'.« ^[6]

Delo je razdeljeno na več delov, o številu delov pa se razpravlja. Najpogostejše mnenje je, da delo sestavljajo štiri knjige, ^[7] vendar nekateri trdijo, da jih je bilo pet ali šest. ^{[8][9][10]} Poleg tega kodeks vsebuje dva fragmenta v kasnejši rokopisni obliki, ki nista neposredno povezana z nobeno od glavnih knjig.

Do odkritja knjižnice [Nag Hammadi](#) leta 1945 je bil Askewov kodeks eden od treh kodeksov, ki so vsebovali skoraj vse gnostične spise, ki so preživeli zatiranje takšne literature tako na Vzhodu kot na Zahodu, druga dva kodeksa pa sta bila [Bruceov kodeks](#) in [Berlinski kodeks](#). Poleg teh primarnih virov je vse, kar je bilo napisano o gnosticizmu, preden je postala dostopna [knjižnica Nag Hammadi](#), temeljilo na citatih, karakterizacijah in karikaturah v spisih sovražnikov gnosticizma. Namen teh herezoloških spisov je bil polemičen, saj so gnostične nauke predstavljali kot absurdne, bizarne in sebične ter kot odklonsko [herezijo](#) s protoortodoksnega in ortodoksnega krščanskega stališča.

Besedilo

Jezus se po vstajenju prikaže svojim učencem

Delo kot celota kaže jasne znake, da je bilo zbrano iz več virov, saj si le prvi dve knjigi neposredno sledita. Tudi znotraj ene same knjige se občasno pojavlja več različnih opisov enega dogodka ali kozmološkega orisa, kar kaže na uporabo in ohranjanje več virov. Spremembe v terminologiji in kozmološkem opisu med knjigami prav tako kažejo, da gre za zbirko besedil, ki so morda nastajala v določenem časovnem obdobju.

Večina besedila (knjige 1–3) je v obliki dialoga med Jezusom in njegovimi učenci, tako moškimi kot ženskami. [Marija Magdalena](#) je najbolj izrazita učenka, ki postavlja številna vprašanja in razlage Svetega pisma; Janez »Devica« je drugi najpomembnejši. Med drugimi osebnostmi, omenjenimi kot njegovi sledilci, so Andrej, Bartolomej, Jakob, Janez, Marija, Jezusova mati, Marta, Matej, Peter, Filip, Saloma, Simon Kanaanec in Tomaž.

Prva knjiga

Prva knjiga (poglavja 1–62) ugotavlja, da je Jezus po vstajenju ostal z učenci 11 let in jih učil le najnižje skrivnosti. Na neki točki se povzpne in prepotuje eone, kjer premaga hudobne [arhonte](#), preden se vrne, da bi se še naprej pogovarjal z učenci. Jezusova dejanja povezuje z učinkovitostjo astrologov v svetu – nakazuje, da je zmanjšal, a ne odpravil učinkovitosti astrološke magije. To vodi do uvedbe mita o padcu in obnovi Pistis Sofije, ki zavzema večino prve in druge knjige. Pistis Sofija recitira več molitev/kesanja, po vsaki pa učenec razlaga kesanje v luči enega od [Salomonovih psalmov](#) ali Od.

Za razliko od drugih različic gnostičnega mita, kot je [Janezov apokrifon](#), je tukaj Pistis Sofija bitje nižjih, materialnih eonov. Obstajajo trdne domneve, da to v resnici ne drži, in mizoginija

igra vlogo pri tej kategorizaciji. Je visoko, božansko bitje in njena vrnitev ni v kraljestvo svetlobe, temveč le nazaj na njeno mesto skozi trinajsti eon. To je pomembno za razlikovanje teologije te knjige od drugih gnostičnih sistemov – daje prednost svoji lastni, ločeni kozmologiji in mitologiji pred mitom o Sofiji, ki za tega avtorja predstavlja manjvredne, materialne boje.

Druga knjiga

Jezus z Marijo Magdaleno

Knjiga je sestavljena iz poglavij 63–101. Po zaključku zgodbe o Pistis Sofiji se besedilo posveti obsežnim razlagam kozmologije in znanja, ki ga ponujajo skrivnosti avtorjevega sistema. Konec knjige nakazuje tudi tesno povezavo tega dela s Knjigami [Jeu](#), ki jih najdemo v [Bruceovem kodeksu](#) (poglavje 99).

Tretja knjiga

Tretja knjiga (poglavja 102–135) se večinoma ukvarja s predstavitvijo etičnega ali življenjskega kodeksa za privrženca besedila. Opisuje, kaj je potrebno za pravilno razmišljanje in pravilno delovanje, pa tudi dejanja, ki niso sprejemljiva, in njihove kazni. Podrobno obravnava tudi širjenje skrivnosti, kesanje in kdaj je dovoljeno ali ne, da se skrivnosti podelijo drugim. Nazadnje obravnava oblikovanje človeškega bitja, njegove sestavne dele in kako so povezani. Ponovno se sklicuje na Jevujeve knjige (poglavje 134), z določbo, da vsebujejo skrivnosti, ki so potrebne za vse, vključno s pravičniki.

Četrta knjiga

Prvi del te knjige (poglavja 136–143) se ukvarja s kozmološkimi in astrološkimi špekulacijami ter razvojem ritualov. Predstavlja mit o padlih arhontih eonov, zaprtih v zodiakalni sferi; opisuje pet področij kaznovanja (Sredina) in vrste grešnikov, ki jih vsako od njih vsebuje; ter podaja specifične konfiguracije planetov v zodiaku, ki omogočajo, da se duše izpustijo iz vsakega območja. Jezus razlaga tudi elemente svoje inkarnacije in njihovo vlogo v svetu ter svojim učencem podeljuje »krst prve daritve«.

Drugi del tistega, kar običajno razumemo kot četrto knjigo (poglavja 144–148), se pojavi po vrzeli v besedilu in je verjetno del ločene knjige. ^[11] Njegova kozmologija se razlikuje od prejšnjega besedila in se v celoti osredotoča na usodo različnih vrst duš in kazni grešnikov. Nekateri naštetih grehi so dvojniki iz prvega dela četrte knjige, vendar navajajo drugačne kazni. Prav tako se ugiba, da jo je zlo bitje iz zavisti do njenih čudovitih stvaritev potegnilo iz 13. vesolja in se je zato morala boriti, da bi prišla v svoje domače vesolje. Na koncu ji je uspelo.

Kozmologija

Kozmologija je glavni poudarek Pistis Sophia – učenje strukture vesolja in kako ga prečkati velja v teh besedilih za ključno, kozmologija pa je ena najbolj zapletenih od vseh gnostičnih besedil, ki so se ohranila do danes. Povzetek kozmologije je še bolj zapleten, ker se struktura v vsaki od njenih ločenih knjig nekoliko razlikuje, z določenimi dodanimi in odstranjenimi področji.

Nekateri znanstveniki so predlagali kozmologije, ki bi zajemale celoten kodeks; ^[12]^[13] je bil nedavno narejen oris, ki obravnava kozmologijo vsakega besedila posebej. ^[14] Splošen pregled bi lahko razumeli takole:

- **Zakladnica svetlobe** (kraj pravice; ločena območja samo v 1. in 2. knjigi)
- **Sredina** (*mesos*)
- **Trinajsti eon** (izključen v 3. knjigi in drugem delu 4. knjige)
- **Dvanajst eonov** / heimarmene (ločena območja samo v 1. in 2. knjigi)
- **Prva krogla** (samo 1. in 2. knjiga)
- **Nebesni svod** (samo 1. in 2. knjiga)
- **Amente** (samo 3. knjiga in drugi del 4. knjige)
- **Kaos** (samo 3. knjiga in drugi del 4. knjige)
- **Sredina** (*mhte*) (samo 3. in 4. knjiga)
- **Zunanja tema** (samo 3. in 4. knjiga)

Omeniti velja, da del 1. in 2. knjige, ki obravnava mit o padcu in odrešitvi Pistis Sofije, uporablja drugačno kozmologijo kot ostale knjige. Najbolj sporna točka v tej alternativni kozmološki koncepciji je sklicevanje na trinajsti eon, dom Pistis Sofije, kot kraj »pravičnosti«; ta pogled na trinajsti eon v preostalem besedilu ni prisoten. ^[15]

V knjigah 1–3 so vsa območja razen kazenskih področij znana tudi kot Prostori Prve Skrivnosti, v knjigah 1 in 2 pa so vsa območja od trinajstega eona navzdol obravnavana kot Zunanja Tema.

Na splošno eonska področja predstavljajo materialno vesolje, omejeno z zvezdami in zodiakom. Sredina je prostor, ki ločuje to območje od zgornjih področij in je včasih čakalni prostor za duše, preden jim je dovoljeno vstopiti v svetlobna področja. Cilj duše je, da se povzpne onkraj eonov in vstopi v višja svetlobna področja. To doseže s prejemom skrivnosti, ki jih ponuja skupina, ki jo predstavljajo ta besedila.

Skrivnosti v besedilu niso izrecno navedene; posvečenec bi moral najverjetneje dokazati svojo vrednost tako, da bi nekaj časa živel v skladu z etičnimi smernicami, navedenimi v besedilih, preden bi se podvrgel krstu in dobil dostop do skrivnosti. Kot vir skrivnosti so navedene Jeuove knjige; verjetno je, da so besedila, ki jih najdemo v Bruceovem kodeksu, zelo podobna, če ne celo enaka tem besedilom.

Ključne številke

Pistis Sofija

Zgodba o padcu in obnovi Pistis Sofije (poglavja 29–82) prevladuje v večjem delu 1. in 2. knjige. Prebiva v trinajstem eonu, kjer jo zvijačno prevarajo, da zapusti svoj eon in se spusti v Kaos, ukradejo ji moč svetlobe in se ne sme vrniti na svoje mesto, dokler se Jezus ne vzpne skozi eone. Recitira veliko kesanja in molitev, zlobna arhontična bitja pa jo večkrat preganjajo, preden ji dovolijo počakati na obnovo tik pred trinajstim eonom. ^[potreben citat]

Omeniti velja, da ni božansko bitje, kot je prikazano v drugih različicah gnostičnega mita, kot je Janezov apokrifon. Je bitje materialnih eonov in njena obnova sega le do trinajstega materialnega eona. Zdi se, da je bil mit kot celota sprejet, da bi obravnaval prepričanja druge gnostične skupine in potrdil superiornost sistema tega besedila: ljudje, ki prejmejo misterije te skupine, lahko presežejo Pistis Sofijo in dosežejo božanska področja svetlobe. ^[potreben citat]

Authades

Avtades je v različicah mita o Sofiji, kot je tista v Janezovem apokrifu, ekvivalent laldabaota / demiurga. Za razliko od laldabaota ga ne ustvari lik Sofije in pravzaprav ima nekoliko višji hierarhični položaj kot Pistis Sofija. Njegov greh je želja, da bi vladal vsem materialnim eonom, in postane ljubosumen, ko se Pistis Sofija odloči častiti svetlobo, namesto da bi nadaljevala poti eonov. Avtades se pojavi le v poglavjih, ki obravnavajo mit o Sofiji; drugje je Sabaot Adamas v teh besedilih predstavnik zla. ^[potreben citat]

Jezus

Jezus služi kot učitelj ali inštruktor in svoje učence uči informacij o božanskem svetu, ki jih bodo potrebovali za napredovanje v višje stanje bivanja, pa tudi znanja o kozmičnih sferah, njihovih prebivalcih in njihovih funkcijah. Učence uči krstnih obredov in jim naroči, naj te obrede izvajajo z vsemi, ki se izkažejo za vredne. Tesno je povezan z najvišjim božanskim bitjem. Vendar se njegovi zemeljski inkarnaciji pripisuje majhen pomen – obredni kruh in vino pri krstu nista povezana s krščansko evharistijo, križanje in vstajenje pa igrata majhno vlogo. Tukaj šele enajst let po svojem vstajenju dobi svojo pravo obleko in učence uči višjih skrivnosti – s čimer zmanjšuje pomen različic krščanstva, ki trdijo, da so njegovi prejšnji nauki končna resnica. [[potreben citat](#)]

Igra

To je demiurg teh besedil. Jeu prebiva v Zakladnici svetlobe in organizira kozmos. Arhonte in eone postavlja na njihova ustrezna mesta ter planetom dodeljuje moči, s čimer dejansko ponuja božanski izvor astrologije. To je še posebej omembe vredno glede na antikozmično naravo nekaterih drugih gnostičnih skupin. [[potreben citat](#)]

Včasih ga imenujejo »Oče Jezusovega Očeta«. Jeu velja za očeta Velikega Sabaota, Dobrega, ki Jezusovi zemeljski inkarnaciji priskrbi dušo – torej je Jeu oče Jezusovega zemeljskega očeta. Pravi oče božanskega Jezusa ostaja najvišji, neizrekljiv Bog. [[potreben citat](#)]

Zorokatora Melkisedek

Pogosto imenovan preprosto Melkizedek, ta figura prebiva tudi v Zakladnici svetlobe ali Kraju pravice. Njegova glavna vloga je nadzor nad prenosom svetlobe iz nižjih sfer v višje sfere svetlobe, ko se ta prečiščuje. Njegovi podrejeni tudi rešijo določene duše iz kazenskih območij, ko verniki na Zemlji molijo zanje. [[potreben citat](#)]

Veliki Sabaot, Dobri

Kot je bilo že omenjeno, ta lik daje Jezusu moč ali dušo, zaradi česar je dejansko Jezusov zemeljski oče. Ta vloga je najpogostejše obravnavana v obsežnih interpretacijah Psalma 85 :10-11 v poglavjih 62-63. [[potreben citat](#)]

Sabaot, Adamas

To je glavni predstavnik zla ali hudobije v večini Pistis Sofije. Obtožen je neprimerne spolnega vedenja, rojevanja arhontov in drugih bitij, zaradi česar je zaprt v mejah zodiaka oziroma materialnega vesolja. Za tiste človeške duše, ki pred smrtjo niso prejele skrivnosti in so zato obsojene na reinkarnacijo v svetu, je odgovoren tudi za to, da jim da "kelih pozabe", s čimer jim odreče znanje, ki so ga pridobile iz prejšnjih življenj in kazni.